

Бреус Анастасія Юрійвна,
*здобувач ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ*
Науковий керівник:
*Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

КОНФЕДЕРАЦІЯ ЯК ФОРМА ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ

Конфедерація – це союз держав, що створили для досягнення конкретних загальних для них цілей один або кілька спільних органів (наприклад, військовий), але зберігають в інших питаннях цілковиту самостійність. Конфедерації виникають тоді, коли перед певними державами постає одна й та сама проблема (економічного, воєнного або іншого характеру), вирішити яку власними силами кожна з них не в змозі. У зв'язку з цим вони об'єднують свої зусилля виключно з метою вирішення цієї конкретної проблеми. Саме таким шляхом – об'єднанням воєнних зусиль окремих штатів з метою ліквідації своєї колоніальної залежності – була створена конфедерація штатів Північної Америки, яка потім переросла в державу США [1, с. 141].

Серед ознак конфедерації виокремлюють:

- відсутність загальних для всієї конфедерації законодавчих органів;
- зусилля суб'єктів конфедерації, спрямовані на вирішення спільних проблем, координує спеціальний орган, що створюється, як правило, відповідними міністерствами (наприклад, оборони);
- відсутність загальних для всієї конфедерації законодавства, громадянства, судової та фінансової систем;
- рішення загальноконфедеративних органів для членів конфедерації не є обов'язковими та їх невиконання не тягне за собою санкцій;
- наявність безумовного права виходу зі складу

конфедерації в кожного з її суб'єктів.

Ознаки конфедерації свідчать, що вона є нестійким утворенням. Тому в державно-правовій практиці вона здебільшого існувала як перехідна форма від співіснування незалежних держав до їхньої федерації або навіть до утворення нової унітарної держави. Через етап конфедерації у своєму державному розвитку пройшли США, Нідерланди, Швейцарія (її офіційна конституційна назва – «Швейцарська Конфедерація»), хоча за своїми реальними ознаками вона вже давно переросла федерацію і наблизилась до унітарної держави). У 1981–1989 рр. існувала конфедерація Сенегамбія, яка об'єднувала африканські країни Сенегал і Гамбію, але досить швидко вона розпалася [2, с. 65–66].

Варто розглянути конкретні приклади конфедеративних держав, що існували в історичній ретроспективі. Так, одним з найбільш ранніх і найбільш відомих прикладів конфедерації є Швейцарія. Виникло це державне утворення в 1291 р. Саме тоді три кантони (громади) підписали союзний договір, який ознаменував собою утворення Швейцарського союзу. Згодом до нього приєдналося ще 23 кантони. Втім, у 1848 р. була прийнята конституція, яка перетворювала країну фактично у федерацію, але офіційна назва держави досі звучить як Швейцарська Конфедерація. Тим не менш 557 років, протягом яких у країні реально існував конфедеративний устрій, є найдовшим періодом в історії існування цього виду форми державного устрою.

Середньовічна держава – Річ Посполита теж була своєрідною конфедерацією Польського королівства та Великого князівства Литовського. Це державне утворення проіснувало з 1569 по 1795 рік, коли відбувся його остаточний поділ між російською імперією, Пруссією та Австрією.

Саму Австро-Угорську імперію з 1867 по 1918 рік теж можна вважати специфічною формою конфедерації. Німецький союз, що існував у період з 1815 по 1866 рік, теж був конфедеративним державним утворенням.

США на початковому етапі свого існування також, по суті, були конфедерацією 13 колоній. Цей період в історії країни тривав з 1776 по 1789 рік. Однак у 1789 р. прийнято Конституцію (з поправками залишається чинною на теперішній

час), яка значно посилювала вплив центрального уряду.

Під час Громадянської війни з 1861 по 1865 роки, повсталі штати проголосили про утворення Конфедеративних Штатів Америки, домагаючись права своєї максимальної самостійності [3, с. 236].

Водночас деякі фахівці навіть схильні не вважати конфедерацію повноцінною, справжньою державою. Форма організації центрального уряду при такому державному устрої буде слабкою: центральний орган у конфедерації не володіє безпосередньою юрисдикцією над громадянами держави і діє тільки через суб'єктів, рішення так званих органів спільного управління, які не володіють силою прямої дії. Такі рішення можуть вступити в силу тільки після затвердження центральними органами влади держав-членів конфедерації. У конфедерації немає єдиної вищого законодавчого органу, так само, як і єдиного громадянства. Країни-учасниці конфедерації мають право за бажанням вийти зі складу конфедерації, тобто розірвати конфедеративний договір. Концепція конфедерації – найслабша форма наднаціонального співробітництва. Вона охоплює будь-які форми взаємодії держав, які зберігають незалежність і суверенітет кожної країни.

Список використаних джерел

1. Теорія держави та права : підруч. / Є. О. Гіда та ін. / За заг. ред. Є. О. Гіди. Київ : ФОП О. С. Ліпкан, 2011. 576 с.
2. Лисенков С. Л. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. Київ : Юрисконсульт, 2006. 355 с.
3. Актуальні проблеми теорії держави та права. Ч. І. Актуальні проблеми теорії держави : навч. посіб. / С. М. Тимченко та ін. 2-е вид., стереот. Київ : КНТ, 2008. 288 с.

€